

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПРОМИСЛОВОСТІ

**ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ
ТА ШЛЯХИ ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ**

Матеріали міжнародного наукового семінару

8 жовтня 2015 року

Одеса
Фенікс
2015

УДК 338.43(063)
ББК 65.32я43
П 781

Рекомендовано до друку Вченою радою
Одеської національної академії харчових технологій
(протокол № 2 від 6 жовтня 2015 року)

П 781 Проблеми сталого розвитку агропродовольчої сфери в сучасних умовах та шляхи їх розв'язання: матер. міжнар. наук. семінару (8 жовтня 2015 р., м. Одеса) / Кафедра економіки промисловості Одеської націон. акад. харчових технологій. – Одеса: Фенікс, 2015. – 110 с.

У збірнику подано тези доповідей на міжнародному науковому семінарі. В них обґрунтовано теоретичні та методологічні засади сталого розвитку агропродовольчої сфери, висвітлено адаптивні стратегії розвитку харчових підприємств, напрями вирішення питання імпортозаміщення агропродовольчої продукції, розглянуто стан соціального середовища та екологічної складової агропродовольчої сфери, проаналізовано роль аграрної політики держави у забезпеченні сталого розвитку агропродовольчої сфери.

Для науковців, аспірантів, студентів економічних спеціальностей та фахівців галузі харчової промисловості.

ISBN 978-966-438- 946-1

УДК 338.43(063)
ББК 65.32я43

ISBN 978-966-438-946-1

© Одеська національна
академія харчових технологій, 2015
© Оформлення ПП «Фенікс», 2015

5) запровадити державну підтримку розробки виробничих технологій та проведення досліджень біологічних видів палива з цукровмістких продуктів на технічній базі цукрових заводів;

6) прискорити розробку і впровадження нових стандартів, гармонізованих з міжнародними, зокрема, стандартами ЄС;

7) поглибити інтеграцію товаровиробників і переробників цукросировини з метою збільшення обсягів виробництва цукрових буряків, здешевлення їх вартості та підвищення якості;

8) розширяти співробітництво з країнами, які не мають власного цукрового виробництва (наприклад країни Закавказзя) на умовах міждержавної виробничої кооперації, використовуючи можливості українських цукрових заводів

Література

1. Стасіневич С. А. Аналітичний огляд ринку цукру, цінова ситуація на початку 2014 р. / С.А.Стасіневич // Цукор України. – 2014. – № 2. – С.14–17.

2. Фурса А. В. Реформа ринку цукру в ЄС / А. В. Фурса // Економіка АПК. – 2006. – № 11. – С. 143–148.

3. Цукробурякове виробництво України: проблеми відродження, перспективи розвитку / Саблук П.Т., Коденська М.Ю., Власов В.І. та ін. / за ред. П.Т. Саблука, М.Ю. Коденської. – К.: ННЦ «ІАЕ». – 2007. – 390 с.

4. Реформа ринку цукру в ЄС: приклад для України. – Інститут економічних досліджень та політичних консультацій в Україні: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ier.kiev.ua>

5. EU Formally Adopts Radical Sugar Reform // The Sugarbeet Grower.– 2010. – March. – P. 14.

6. <http://www.sugarua.com> – національна асоціація цукровиків України «Укрцукор».

Ганусін С. Л.

*аспірант кафедри економіки підприємства
Одеський національний економічний університет*

ШЛЯХИ ІНТЕГРАЦІЇ ХАРЧОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ ДО ПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ ЄС

Угода про асоціацію між Україною та ЄС зумовила необхідність розв'язання актуальних проблем функціонування харчових підприємств [1]. Пріоритетами у секторі харчової промисловості є: підтримка конкурентоспроможності продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках; подальша диверсифікація виробництва; впровадження сертифікованих за європейськими стандартами виробництв та ресурсозберігаючих технологій.

В сучасних умовах господарювання підприємства харчової промисловості виконують функції щодо задоволення потреб населення в продуктах харчування, надання виробникам сільськогосподарської сировини

різноманітних послуг, забезпечення раціонального використання природно-ресурсного та науково-технологічного потенціалів. Технічний прогрес в харчовій промисловості України за останнє десятиріччя набув значного розвитку, але нормативна база з огляду на вимоги сьогодення залишилася недосконалою. За станом матеріально-технічної бази, структурою, техніко-економічними показниками, розвитком інфраструктури та екологічної безпеки харчова промисловість України значно відстає від економічно розвинених країн, особливо щодо комплексної переробки сировини, механізації і автоматизації виробничих процесів, а також фасування та упаковки продукції [2, с.85].

Істотно поліпшити стан справ у харчовій промисловості України можливо шляхом відновлення традиційних та освоєння нових зовнішніх ринків збуту. Перш за все в харчовій промисловості необхідно: оновити матеріально-технічну базу, модернізувати виробництво з метою збільшення обсягів випуску конкурентоспроможної продукції, забезпечити державну фінансово-кредитну підтримку підприємств за рахунок розширення видів їх кредитування, зокрема кредитування міжсезонних витрат підприємств цукрової, олійножирової, плодоовочеконсервної, виноробної та інших галузей; посилити протекціоністську політику щодо вітчизняного товаровиробника з метою побудови ефективної системи продовольчої безпеки. [3; 4].

Слід зазначити, що країна має високий політичний потенціал та мотивацію до інтеграції харчових підприємств України до продовольчого ринку ЄС, відповідний досвід щодо експорту продовольства в країни ЄС, кадровий потенціал, отримує допомогу від донорів ЄС та міжнародних агентств з метою підтримки урядових установ і бізнесу, допомоги в переході на нові стандарти. Є і певні труднощі, що стосуються надзвичайно великої кількості областей гармонізації за Угодою про асоціацію і надзвичайно широкий обсяг нормативно-правових актів ЄС, які необхідно включити у процес гармонізації; відсутності механізмів реалізації запланованих заходів; високі витрати при впровадженні деяких необхідних заходів (наприклад, при виконанні програм моніторингу у сфері безпечності харчових продуктів і епізоотичного благополуччя, проведенні досліджень та обстежень); труднощі в інформатизації операторів ринку продовольства та оптимізації лабораторної мережі, за організацію якої несуть відповідальність різні державні органи, тощо.

Між тим, інтеграція українських підприємств до продовольчого ринку ЄС потребує:

- реалізації санітарних та фітосанітарних заходів, що передбачає проходження спеціальних процедур їх виявлення у формах доринкової інспекції, ринкового контролю і режиму карантину;

- гармонізації та адаптації харчового законодавства у відповідності до європейського, зокрема щодо питань безпеки харчових продуктів, санітарного і фітосанітарного контролю, а також заходів, визначених Планом дій щодо імплементації Угоди про асоціацію, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України № 847-р, з метою забезпечення прогнозованої і обґрунтованої основи для виробництва, переробки і сприяння торгівлі.

– впровадження механізмів контролю над виконанням норм і правил, проведення процедури еквівалентності процедур з питань гігієни підприємств-експортерів та підприємств-імпортерів, що дозволить спростити отримання сертифікатів;

– розробки стратегії усунення зайвих торгових бар'єрів;

– розробки адресних стратегій, що стосуються впливу підприємств на довкілля;

– запровадження порядку реалізації продуктів тваринного і рослинного походження домашнього виробництва.

Певна робота в означених напрямках в країні виконується, зокрема у напрямку приведення своєї системи санітарних і фітосанітарних заходів у відповідність з міжнародними нормами і практикою. Завдяки участі в Всесвітній організації охорони здоров'я тварин - МЕБ (з 1994 р.), Комісії Кодексу Аліментаріус – (з 2004 р.), Міжнародній конвенції з захисту рослин IPPC – (з 2006 р.) і Середземноморській організації з карантину та захисту рослин Україна вже ухвалила чимало з визнаних СОТ заходів в області охорони здоров'я тварин (стандарти Кодексу здоров'я наземних тварин та Кодексу здоров'я водних тварин МЕБ) і захисту рослин (Міжнародні стандарти з фітосанітарних заходів (стандарти). Створюється система, в якій за безпечність харчових продуктів, ветеринарний та фітосанітарний контроль, а також захист прав споживачів, відповідатиме лише один орган – Державна служба з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів. Але підхід до гармонізації базується здебільшого шляхом зосередження зусиль на окремих галузях чи підгалузях, що були найбільш зацікавлені та придатні до торгівлі з країнами ЄС. Між тим підписання Угоди про асоціацію вимагає від України:

– зосередження зусиль не тільки на окремих експортних галузях, але й всій сфері виробництва сільськогосподарських і харчових товарів;

– гармонізації законодавства у сфері офіційного контролю кормів, карантину рослин, побічних продуктів тваринного походження, що не призначені для споживання людиною;

– посилення акцентів в стратегії гармонізації законодавства на нормах, які стосуються продуктів рослинного походження;

– впровадження концепції аналізу ризиків при формуванні і гармонізації політики і законодавства у сфері безпечності харчових продуктів;

– активізації технічної допомоги шляхом придбання та установки лабораторного обладнання, навчання персоналу лабораторій, впровадження міжнародно-визнаних методів аналізу, сприяння процесу акредитації державних лабораторій за міжнародним стандартом ISO, вдосконалення офіційного контролю окремих груп товарів у відповідності до вимог ЄС.

Література

1. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом
Урядовий портал. Європейська інтеграція [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>

2. Регуляторні механізми у сфері виробництва та споживання продовольчих товарів в умовах інтеграційних процесів: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 25 черв. 2010 р. / відп. ред. Л. В. Дейнеко. – Миколаїв : Миколаївська філія Європейського університету, 2010. – 164 с.

3. Страшинська Л.В. Стратегія розвитку продовольчого ринку в Україні: монографія. / Л.В. Страшинська; під ред. академіка НАН України Б.М. Данилишина. – К. Профі, 2008.– 532 с.

4. Продовольча безпека: світові тенденції та національні особливості: матер. наук.-практ. конф. (25 вересня 2014 р., м. Одеса) / Кафедра економіки промисловості Одеської націон. акад. харчових технологій. – Одеса: Фенікс, 2014. – 182 с.

Крисанов Д. Ф.

*д.е.н., професор, провідний науковий співробітник ДУ
«Інститут економіки та прогнозування НАН України» (м. Київ)*

АДАПТАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО НОРМАТИВНОГО ПРОСТОРУ

З прийняттям Україною стратегічного курсу на асоціативне, а в майбутньому і повне членство в Європейському Союзі питання конкурентоспроможності вітчизняних товарів висунулося на перший план: досягнення відповідності продукції вимогам Директив, Регламентів і стандартів Європейського Союзу виступає необхідною умовою безперешкодного просування на зарубіжні ринки, але цього недостатньо для забезпечення підвищення її конкурентоспроможності та зміцнення і розширення вже зайнятої нею ринкової ніші. Водночас, успішне вирішення цього завдання має дві сторони: *перша* – зближення національної системи технічного регулювання (СТР) з базовою моделлю, прийнятою в Євросоюзі; *друга* – перехід підприємств харчової промисловості на випуск харчової продукції, що буде відповідати вимогам європейських нормативних документів. При досягненні такого стану вітчизняна харчова продукція буде безперешкодно надходити на продовольчі ринки країн-членів Спільноти.

Оскільки проблеми усунення технічних бар'єрів у торгівлі харчовими продуктами вже вийшли на перший план і основні складові СТР для вітчизняного продовольчого комплексу різними темпами просуваються до базової моделі системи технічного регулювання, що запроваджена в Євросоюзі, то проблеми і виклики, які у цьому зв'язку стали рельєфніше виступати на перший план, поки що адекватної реакції навіть у теоретичному відношенні не знайшли. Принагідно зазначимо, що у складі харчової промисловості України функціонує частина підприємств, які вже тривалий час випускають продукцію згідно з вимогами європейських стандартів. Їх виникнення пов'язано з кількома обставинами, зокрема:

– купівля приватизованих підприємств іноземними компаніями та їх наступна модернізація із залученням технологічних інновацій;

ЗМІСТ

Тематичний напрям 1

Теоретичні та методологічні засади сталого розвитку агропродовольчої сфери

Кирилюк І.М., Чвортко Л. А.

Особисті селянські господарства: місце і роль у продовольчому забезпеченні країни.....3

Немченко В.В., Немченко Г.В.

Проблеми сталого розвитку АПК України в умовах системної кризи.....6

Павлов О.І.

Руралістичні засади сталого розвитку агропродовольчої сфери України.....8

Прокопенко К.О.

Цінові відносини в аграрному секторі в контексті забезпечення сталого розвитку.....11

Самофатова В.А.

Економічна сутність сталого розвитку агропродовольчої сфери України.....15

Тематичний напрям 2

Адаптивні стратегії розвитку харчових підприємств України

Берегова Т.А.

Особливості формування стратегії розвитку підприємств м'ясопереробної промисловості.....18

Валявський С.М.

Адаптація підприємств цукрової промисловості до умов світового ринку21

Ганусін С. Л.

Шляхи інтеграції харчових підприємств України до продовольчого ринку ЄС.....24

Крисанов Д. Ф.

Адаптація підприємств харчової промисловості України до європейського нормативного простору27

Кулаковська Т.А.

Регулювання на ринках агропродовольчої продукції.....31

Охріменко І.В.

Інтеграційна стратегія сільськогосподарського підприємства.....36

Наукове видання

**ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ
СФЕРИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ТА ШЛЯХИ ЇХ
РОЗВ'ЯЗАННЯ**

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОГО НАУКОВОГО СЕМІНАРУ
8 жовтня 2015 року

Друкується в авторській редакції.
Відповідальність за інформацію, викладену в
публікаціях, несуть автори.

Підписано до друку 13.10.2015.

Формат 60x84/16. Обл.-вид.арк. 6,5. Ум.-друк. арк. 6,6.

Папір офсетний. Друк на дуплікаторі. Зам. № 1510-09.

Видано і віддруковано ПП «Фенікс»

(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).

Україна, м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25. Тел. (048) 7777-591.

www.law-books.od.ua